Dětenický Betlém

Průvodce historií a záchranou historického díla z přelomu 19. – 20. století

spolek Dětenický Betlém, z.s.

AUTOR BETLÉMU

Vincenc NOVOTNÝ (1845-1928) narozen v Dětenicích

Vyučený truhlář, malíř pokojů a také fotograf. Fotografem se vyučil v Pardubicích u fotografa Pírka a po návratu domů založil fotografickou živnost. Vybudoval dva fotoateliéry, první v Dětenicích u domu č.p. 24 a druhý v nedalekém městě Libáni.

Rovněž byl zručný řezbář, vazač knih a malíř obrazů. Byl známý obrazy okolní přírody a místních dřevěných chalup.

V pozdějším věku Vincenc předává živnost prvorozenému synu Františkovi. Ten však záhy umírá v první světové válce. Fotoateliér v Libáni tedy provozuje druhorozený syn Josef a v ateliéru v Dětenicích se u Vincence zaučuje vnuk František.

HISTORIE BETLÉMU

Betlém vznikal ve fotografickém ateliéru v Dětenicích č.p. 24 někdy v rozmezí let 1895-1911, avšak nejstarší a centrální část betlému (městské kulisy) je datována do poloviny 19.století. Po jeho dokončení byl betlém převezen do ateliéru patřící k fotografické živnosti v nedalekém městě Libáni.

Ten v té době již provozoval mladší syn Josef a poskytoval lepší podmínky pro veřejné vystavení. Pravděpodobně ze stejného důvodu se betlém o pár let později (rok neznámý) ocitl v modlitebně Církve československé husitské v témže městě.

V tuto dobu již Vincenc nežije. Probíhá druhá světová válka.

Po konci války betlém na dlouhá léta zmizel z očí rodiny. Potkal jej smutný osud a rozdělení na několik částí. Část zůstala v modlitebně a část byla vyhozena do sklepa na hromadu uhlí. Právě zde byl objeven, po částech posbírán a začala jeho cesta k záchraně.

NÁLEZ BETLÉMU

1998

- Přímí potomci Vincence Novotného byli upozorněni, že se betlém nachází i nadále v opuštěné modlitebně. Nikoliv však v celku, ale z části vyhozen na uhlí ve sklepě
- Trosky betlému ze sklepa byly převezeny zpět do dětenické chalupy č. 24., která je stále ve vlastnictví potomků Vincence Novotného

ZÍSKÁNÍ BETLÉMU

2005

- Následovalo několik let snahy o vydání zbylé části betlému od Církve československé husitské
- To se podařilo až po rozhodnutí samotného biskupství v Hradci Králové a betlém se tak navrátil do rukou přímých potomků autora

fragmenty posbíraných kulis

zničené papírové terény

DŘEVĚNÁ KONSTRUKCE

2005 - dosud

- S velkým nadšením se do opravy konstrukce vložil **Vojtěch Jonáš** – (restaurátor varhan a řezbářských děl); za několik let se mu podařilo očistit, roztřídit a obnovit konstrukci do stavu, kdy víme, že jsme schopni ji zcela zrestaurovat
- Dle posouzení víme, že zcela zachránit lze i hudební jednotku a celý pohybový mechanismus

hrací jednotka

hledání funkčního nastavení

DŘEVĚNÁ KONSTRUKCE

Technické údaje: šíře 3,6 m a výška 0,8m

základ tvoří: dřevěná třístupňová konstrukce s rozvody pohybového mechanismu a hrací jednotkou; pohyb je k figurám a otočným galeriím přenášen ozubenými soukolími

pohled tvoří: konstrukce je kryta papírovými kulisami krajiny, městských hradeb a města, doplněné o trojrozměrné konstrukční prvky z lepenky, papírové figury a trojrozměrné figury ze dřeva; figur obou typů je více jak 60

PAPÍROVÉ KULISY

2005 - dosud

- Ve stejném roce jako záchrana konstrukce byla započata spolupráce se studentkou restaurátorské školy **Klárou Řezáčovou**, která provedla kompletní roztřídění a očištění nalezených papírových částí
- V roce 2013 jsme učinili rozhodnutí pokračovat v opravě papírových částí profesionální cestou v **Ateliéru restaurování papíru v Litomyšli** (součást Univerzity Pardubice); jako první byly na vzorových fragmentech ověřeny veškeré potřebné restaurátorské postupy

pátrání po původním umístění

ukázka práce: stav před a po opravě

CELKOVÝ POHLED - LITOMYŠL

ukázka možného vzhledu po obnově

CO JE POTŘEBA K DOKONČENÍ?

1) Získání finančních prostředků ke kompletní restauraci betlému v Ateliéru restaurování v Litomyšli
2) Kompletace dřevěné konstrukce, zejména oprava pohybového mechanismu a nová výroba trvale poškozených dílů
3) Obnova hracího stroje
4) Ztvárnění prostoru veřejného vystavení v obci Dětenice – historie betléma, dokumentace procesu obnovy, osvětlení

Odhad rozpočtu zbývajících odborných prací činí 420 tis. Kč

DĚTENICKÝ BETLÉM, z.s

Principy, cíle a poslání Spolku:

- Obnovit a zrestaurovat do funkční podoby historický betlém a tento betlém a jeho historii představit veřejnosti, zejména v mikroregionu Mariánská zahrada.

- Ve spolupráci s obcí Dětenice, která podporuje naše úsilí, pro betlém připravujeme trvalé zázemí zpřístupněné veřejnosti.

DĚTENICKÝ BETLÉM, z.s

Spolek Dětenický Betlém, z.s.
Založen: 9.12.2016
IČ: 055 79 007
Sídlo: Dětenice č.p. 24, 507 24 Dětenice
Předseda: Jan Volák, Dětenice č.p. 24

Účet veřejné sbírky organizované ve spolupráci s obcí Dětenice:
94-1163237349/0800 ČS

www.detenickybetlem.cz

FB Zachraňme Dětenický Betlém
https://www.facebook.com/detenickybetlem/